

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nyqvist, A. & Marjamaa, M. (2021). Rinnakkaistallentamiseen kaivataan sujuvuutta ja vertaistukea. Kreodi 1/2021: Avoin toimintakulttuuri. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202102195482>

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Nyqvist, A. & Marjamaa, M. (2021). Rinnakkaistallentamiseen kaivataan sujuvuutta ja vertaistukea. Kreodi 1/2021: Avoin toimintakulttuuri. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202102195482>

Copyright: © 2021 by the authors and AMKIT-konsortio. Licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Rinnakkaistallentamiseen kaivataan sujuvuutta ja vertaistukea

19.02.2021

PHOTO BY [J ON UNSPLASH](#)

Miten ammattikorkeakouluissa koetaan rinnakkaistallennus? Amkit-konsortion verkostopäivät järjestettiin verkon välityksellä perjantaina 12.2.2021. Verkostopäivien iltapäivän työpajassa käsiteltiin ammattilehtiartikkelien rinnakkaistallentamista, siihen liittyvää FinElib-vetoista kehitystyötä ja ammattikorkeakoulujen rinnakkaistallennuksen periaatteita. Työpajassa nousi kiinnostavia asioita esille.

Rinnakkaistallennus työpajan noin pariiltakymmeneltä osallistujalta kysyttiin aluksi kuvien kautta kokemusta ja mielikuvia rinnakkaistallentamisesta. Yli puolet valitsi harmaan sekalaisen paperipinon kahvikuppeineen tai psykedeelisen värifraktaalien

kokemustaan tai mielikuvaansa kuvastamaan. Työpajan osallistujien valinnat vaikuttavat ainakin pintapuolisesti kertovan työhön liittyvästä hajanaisuudesta ja sekalaisuudesta, värikkäistä käytännöistä, monimutkaisuudesta, raskaudestakin.

Kuvio 1. Mielikuvia rinnakkaistallentamisesta.

Hieman aiemmin aamupäivällä tietokirjailija ja luova johtaja [Saku Tuominen](#) oli kertonut amkit-kirjastolaisille ajatuksiaan luovuudesta, kasvusta ja merkityksellisyyden kokemisesta. Tuominen painotti keveyden ja työn imun kokemuksen merkitystä työn ja erityisesti luovan työn tekemisessä.

Vaikutti siltä, että rinnakkaistallentaminen ei tällaisia kokemuksia kovin kerkeästi esille kirvoittanut.

Toisaalta myös tulkinnalle jäi mahdollisuuksia: valituissa kuvissa oli uuden mahdollistamisen ja värikylläisen moninaisuuden elementtejä. Olipa yksi kokemus siitäkin, että pitkän hautomiskauden jälkeen rinnakkaistallentaminen vaikuttaa lentävän jo omilla siivillään.

Näistä kokemuksista saatiin Finelibille, Theseus-toimistolle sekä Amkit-konsortiolle hyvää keskustelua ja toiveita kehittämistyön pohjaksi.

Kikka kolmosia rinnakkaistallenteeseen?

Useasti rinnakkaistallentamisesta käytännön tasolla puhuttaessa esiin nousee kansilehtien tekemisen työläys. Myös tässä työpajassa toivottiin asiaa helpottavia, automatisoituja ratkaisuja.

Hyviin verkkojulkaisemisen käytänteisiin ja usein myös kustantajien vaatimuksiin kuuluu, että rinnakkaistallennetiedosto sisältää olennaiset tiedot julkaisusta: tekijät ja alkuperäisen julkaisuyhteyden viitetiedot ja linkin alkuperäiseen julkaisuun, tiedot oikeuksien haltijasta ja lissensistä sekä tiedon siitä, mikä versio julkaisusta kyseinen rinnakkaistallenne on. Lisäksi [Plan S](#) esittää vaatimuksia, että näiden

tietojen pitäisi olla rinnakkaistallenteessa koneluettavassa muodossa.

Siihen, miten tiedot saisi rinnakkaistallenteeseen koneluettavassa muodossa ei taida olla vielä missään valmiita vastauksia. Toive kansilehtien automatisoidusta generoinnista on varmaankin monelle rinnakkaistallennusta tekevälle yhteinen, ja mielellään kuulisi, jos tähän on jossain mietitty mahdollisia ratkaisuja. Toinen asia on, että onko kansilehdet ylipäätään toivottava asia, sillä ilmeisesti ne vaikuttavat esimerkiksi Google Scholarin tekemiin indeksointeihin. Selvitämme asiaa yhdessä CSC:n ja Kansalliskirjaston kanssa.

Theseuksen viiteboksista ensiapua?

Yhtenä vaihtoehtona rinnakkaistallentamisen selkeyttämiseksi ammattikorkeakouluissa esitettiin Theseuksen lähdeviitegeneraattorin kehittämistä toimivaksi.

Theseuksen tietueessa on useamman vuoden ollut julkaisun metatiedoista automaattisesti generoituva viittaustietolaatikko. [Koodia on muokattu Kansalliskirjastossa vuonna 2019](#), mutta palvelun käyttöönotto on vielä kesken.

Viiteboxi vaatii vielä paljon testausta ja ammattikorkeakoulujen Theseukseen tallennettujen julkaisujen metadatan muokkausta. DublinCore-metatiedot täytyy olla mahdollisimman pitkälti oikein ja viiteboxin viitesäännöstöä vastaavia. Esimerkiksi dc.type.okm -kenttään julkaisutyyppi täytyy olla merkitty oikein ja riittävällä tasolla. Selvitämme, voiko Theseus toimia pilottina viiteboxin käyttöönotossa; asia tulee esille seuraavassa Theseuksen laatukokouksessa Kansalliskirjaston kanssa.

Rinnakkaistallentamisen ”mitä, miksi ja miten” vaihtelevat

Rinnakkaistallentamisen käytännöt vaihtelevat ammattikorkeakoulujen välillä paljonkin.

Monessa ammattikorkeakoulussa rinnakkaistallennetaan ”kaikki mahdollinen”, mukaan lukien oman organisaation julkaisemat artikkelit riippumatta siitä, ovatko ne jo valmiiksi open access. Toisaalla taas voimavaroja suunnataan tarkemmin suljettujen artikkelien avaamiseen ja mahdollisesti vain tieteellisissä julkaisukanavissa ilmestyneiden

artikkelien rinnakaistallentamiseen. Osassa ammattikorkeakouluja selkeitä linjauksia ei ole ollut, mutta avointen julkaisujen kerroin 1.2 ammattikorkeakoulun rahoitusmallissa näyttäisi luonnollisesti vaikuttavan rinnakaistallennusten määrän kasvuun.

Myös muutkin rinnakaistallentamisen prosessiin liittyvät yksityiskohdat vaihtelivat amkeittain.

Toisissa ammattikorkeakouluissa on linjaus, että henkilöstön artikkelit rinnakaistallennetaan kun se on mahdollista, ja rinnakaistallentaminen on selvä osa julkaisutietojen käsittelyä.

Kuvio 2. Rinnakaistallennusperiaatteen toistui 1.2 kerroin.

Toisaalla joudutaan kantamaan enemmän huolta tekijöiden suostumuksen saamisesta rinnakaistallentamiseen ja sen dokumentoinnista, ja kaivattaisiin tähän helpottavia ratkaisuja. Myös rinnakaistallennuslupien (kirjoittajien ja kustantajien) säilyttämiselle oli erilaisia ratkaisuja, joihin kaivattaisiin yhtenäisyyttä.

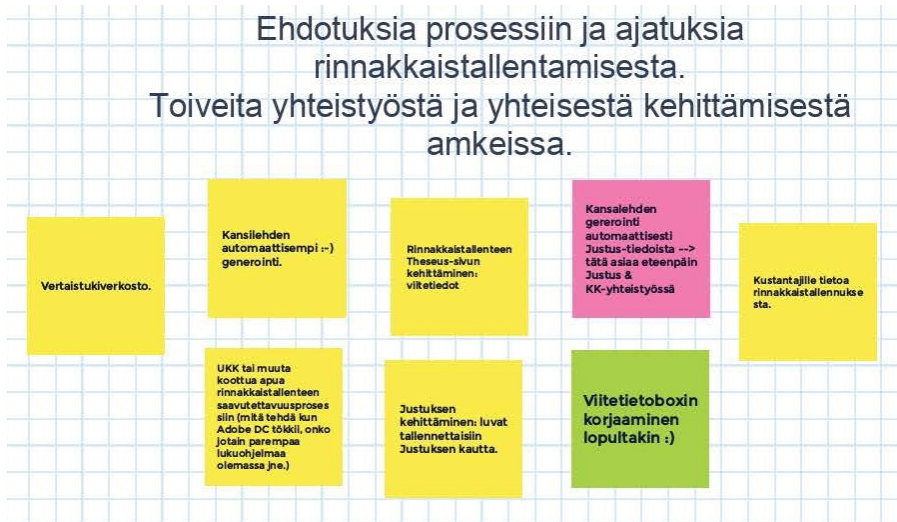
Katse vaikutti hakeutuvan näissä kysymyksissä erityisesti Justus–Theseus-putken kehittämisen suuntaan sekä kustantajien tietoja ja lupia kootusti esitteleviin palveluihin esimerkiksi Sherpa/Romeossa, amkit-konsortion ylläpitämänä tai FinElibin kautta.

Vaikuttaminen AMKIT-konsortion strategiaan ja rinnakaistallentajien aamukahvit

Työpajassa ehdittiin sivuta rinnakaistallentamista ja amkit-konsortion

strategiaa.

Rinnakkaistallentamiseen toivottiin muun muassa jaettua keskustelu- ja työskentelyalustaa, vertaisverkostoa, tukipalvelua ja neuvontaa ja yhteistyön syventämistä. Nähtiin myös tarpeelliseksi kasvattaa sekä ammattilehtien että julkaisevan henkilöstön tietoisuutta rinnakkaistallentamisesta.

Kuvio 3. Rinnakkaistallentajien ehdotuksia toiminnan parantamiseksi.

Amkit-konsortion strategiassa kannustettiin jäseniä avoimeen toimintakulttuuriin, osaamisen jakamiseen, ja verkostoitumiseen esimerkiksi tukemalla asiantuntijaryhmien muodostumista. Strategiassa nostettiin myös esiin kirjastojen vaikuttavuus ja yhteistyökumppaneilta oppiminen.

Rinnakkaistallentamisen kehittäminen yhdessä ammattilehtikustantajien kanssa ja rinnakkaistallentajien vertaistuen ja -neuvonnan mahdollistaminen näyttäisi olevan linjassa konsortion strategian kanssa. Theseus-toimisto tiivistää rinnakkaistallentamiseen liittyvistä asioista tiedottamista erityisesti amk-rinnakkaistallentajat-postituslistan kautta ja rinnakkaistallentajille järjestetään yhteisiä aamukahveja vielä kevään aikana. Jospa aamukahveilta päästäisiin aloittamaan päivää sakutuomismaisella työn imulla ja kevyellä ololla. Jos haluat tulla lisätyksi rinnakkaistallentajien sähköpostilistalle, laita viestiä theseus.rukkaset@lists.metropolia.fi.

Kirjoittajat

Antti Nyqvist

tietoasiantuntija

Haaga-Helia

[Kirjoittajan muut artikkelit >](#)

Minna Marjamaa

tietoasiantuntija

Laurea-ammattikorkeakoulu

[Kirjoittajan muut artikkelit >](#)

Artikkelin tiedot

Kirjoittaja: Antti Nyqvist, Minna Marjamaa

Numero: 1/2021 Avoin toimintakulttuuri

URN: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202102195482>

Lisenssit

Tämä teos on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).